

**EVALUAREA PERCEPȚIEI POPULAȚIEI
ASUPRA MODIFICĂRILOR
CHELTUIELILOR DE CONSUM PRIVIND
MEDICINA ȘI OCROTIREA SĂNĂȚĂȚII ÎN
MUNICIPIUL CHIȘINĂU ÎN PERIOADA
PANDEMICĂ**

Tatiana COLESNICOVA

*Dr., Conf. cerc., Cercetător științific coordonator,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova,
ctania@gmail.com*

Mihail CIOBANU

*Doctorand, cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova,
ciobanu.mihail.s@gmail.com*

Andrei TIMUȘ

*Cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova,
andrei.timush@gmail.com*

Abstract

The COVID-19 pandemic motivated the implementation of restrictive measures that negatively affected economic activity, and therefore the income of the population, which in turn influenced both involuntarily and voluntarily the reduction of consumer spending. Along with other countries, the Republic of Moldova has been affected by this pandemic and the restrictions that have been established. This article will present the results of the analysis of data from a sociological questionnaire conducted to assess the perception of the population of Chisinau Municipality in the Republic of Moldova on changes in their consumption expenditures on medicine and health care during the pandemic. The results of the research showed that a significant part of the

respondents increased their expenses for over-the-counter medicines, vitamins and nutritional supplements and for prescription drugs.

Key words: *perception, consumer expenditures, Chisinau, pandemic, COVID-19, medicine, health care.*

JEL Classification: *I1, D12, D16, E21.*

Această lucrare a fost elaborată în cadrul Proiectului științific pentru perioada 2020-2023, înregistrat în Registrul de stat al proiectelor din domeniul științei și inovării din Republica Moldova cu codul 20.80009.0807.29 Proiect Program de Stat ”Perfecționarea mecanismelor de aplicare a instrumentelor inovaționale orientate spre creșterea durabilă a bunăstării populației Republicii Moldova”.

Introducere

Pandemia COVID-19 a motivat aplicarea unor restricții de diferite feluri, printre care interzicerea sau reducerea activităților economice, ceea ce a dus la rândul său la deciziile companiilor de a reduce costurile cu personalul prin măsuri precum: concedieri, regim de staționare a muncii, șomajul tehnic, reducerea programului de lucru, concediile fără plată sau altele.

Bănuim că s-a înregistrat o scădere a cheltuielilor de consum, ca urmare a diminuării venitului disponibil al populației cauzat de reducerea costurilor cu personalul, ceea ce s-ar putea să se fi răsfrâns asupra cheltuielilor de consum.

Totuși, suspectăm că unele categorii de cheltuieli de consum s-au majorat. Așadar, în această lucrare încercăm să verificăm această ipoteză asupra unor tipuri de cheltuieli de consum și mai exact a celor pentru medicină și ocrotirea sănătății ale populației din Municipiul Chișinău din Republica Moldova.

1. Metodologia cercetării, date

În acest articol au fost utilizate ca metode de cercetare: inducția, deducția, revizuirea literaturii de specialitate a studiilor existente privind cheltuielile de consum ale populației și analiza statistică a chestionarului sociologic privind evaluarea modificărilor cheltuielilor de consum ale populației privind medicina și ocrotirea sănătății în timpul pandemiei COVID-19.

Cercetarea a fost realizată în cadrul secției «Cercetări sociale și nivelul de trai» al Institutului Național de Cercetări Economice sub formă de sondaj privind preferințele consumatorilor moldoveni și a avut scopul de a analiza atitudinea consumatorilor față de situația care s-a dezvoltat pe fondul pandemiei și de a identifica dorința lor de a cheltui în astfel de perioade anxioase.

Cercetarea a fost efectuată în proiectul științific Program de Stat (2020-2023): „*Perfecționarea mecanismelor de aplicare a instrumentelor inovatoare orientate spre creșterea durabilă a bunăstării populației Republicii Moldova*”.

În sondaj au participat 862 de respondenți de pe întreg teritoriul Republicii Moldova din diferite grupuri sociale și demografice. Dintre cei chestionați după gen 47,3% erau femei, 52,7% - bărbați; după grupa de vârstă: mai puțin de 35 de ani - 39,2%, 35-50 de ani – 42,9%, mai mult de 50 de ani – 17,9%.

Respondenții au răspuns la 12 întrebări de bază. Datele privind cheltuielile consumatorilor au fost structurate și analizate în 8 categorii de produse și servicii: produse alimentare; îmbrăcăminte, încălțăminte și articole de lux; bunuri de folosință îndelungată; cheltuieli pentru diverse bunuri; medicină și ocrotirea sănătății; costurile de locuință; sport și recreere; transport.

Acest lucru a făcut posibilă aflarea planurilor pe termen scurt și mediu ale consumatorilor.

În continuare este prezentată analiza rezultatelor parțiale ale chestionării privind modificarea cheltuielilor pentru medicină și ocrotirea sănătății în perioada crizei COVID-19 în Republica Moldova în opinia respondenților chestionați.

2. Revizuirea literaturii

Încă începând cu anul 2020 au apărut o duzină de cercetări, scopul cărora fiind acela de a evalua diferite aspecte ale impactului pandemiei COVID-19 asupra cheltuielilor de consum ale populației din diferite țări: Statele Unite ale Americii (Dong et al., 2020), (Coibion et al., 2020) [7][5]; Franța (Bounie et al., 2020) [4]; Regatul Unit (Surico et al., 2020), (Gordon-Wilson, 2021) [13][8]; Pakistan (Asghar et al., 2020) [3]; Kosovo (Ziberi et al., 2021) [14]; Canada (MacGee et al., 2020) [10]; Tunisia (Alfani et al., 2021) [2]; Republica Moldova (Colesnicova et al., 2021), (Gutium și

Ciobanu, 2021) [6][9]; Indonezia (Riza și Wiriyana, 2021) [12]; China (Gribova, 2021) [15]; studii pe mai multe țări (Bangladesh, China, Franța, India, Malaezia, Mauritius, Nigeria, Pakistan, Qatar, Thailanda și SUA) – (Pan și Yue, 2021) [11]; țările în curs de dezvoltare din Asia (Abiad et al., 2020) [1].

Dong et al. (2020) [7] arată în baza datelor zilnice pentru cheltuielile de consum personal cu cardul de credit și cel de debit al populației că așa un șoc extern precum este criza COVID-19 a afectat permanent comportamentul de consum al gospodăriilor din Statele Unite, că cheltuielile consumatorilor în toate regiunile și în aproape toate sectoarele au rămas relativ scăzute în timpul crizei COVID-19. De asemenea, implicațiile de politică fiscală și monetară sunt esențiale în modificarea efectelor semnificative ale crizei COVID-19 asupra consumului gospodăriilor. Dovezile prezentate sunt valabile pentru consumatori la diferite niveluri de venit și consum din diferite sectoare, singura excepție fiind consumul în magazinele alimentare.

În (Coibion et al., 2020) [5] a fost studiat modul în care momentul diferențial al blocajelor locale din cauza COVID-19 afectează causal cheltuielile gospodăriilor și așteptările macroeconomice la nivel local folosind mai multe valuri de sondaj personalizat cu peste 10000 de respondenți. Aproximativ 50% dintre americanii participanți la sondaj au raportat pierderi de venituri și avere din cauza coronavirusului, pierderile medii fiind de 5293 USD și 33482 USD, respectiv. Cheltuielile agregate ale consumatorilor au scăzut cu 31 de puncte procentuale, iar cele mai mari scăderi au fost la călătorii și îmbrăcăminte. Studiul arată o scădere dramatică în ceea ce privește cheltuielile de consum, precum și o perspectivă sumbră pentru următorii câțiva ani.

Bounie et al. (2020) [4] în baza a miliarde de tranzacții anonime cu carduri bancare franceze dinainte și în timpul pandemiei de COVID-19 examinează schimbările în mobilitatea consumatorilor, comportamentul anticipator ca răspuns la restricțiile anunțate și contrastele dintre răspunsurile cheltuielilor de consum online și tradițional la punctul de vânzare ca rezultat la șoc. Pe baza răspunsurilor urmărite la frecvențe orare, zilnice și săptămânale a constatat că utilizarea de către consumatori a opțiunii de cumpărături online a atenuat impactul general al șocului.

Surico et al. (2020) [13] folosind datele privind tranzacțiile de la o mare companie Fintech, au documentat o scădere de la 40% până la 50% a cheltuielilor gospodăriilor britanice în timpul crizei COVID-19. Scăderea a

fost concentrată în servicii precum comerțul cu amănuntul, restaurantele și transportul. Creșterea inițială a cumpărăturilor online și a cumpărăturilor de produse alimentare a fost ulterior inversată. Reducerile veniturilor au devenit mult mai frecvente, cu o scădere mediană de aproximativ 30%. Ponderea debitorilor care se confruntă cu probleme de finanțare a crescut semnificativ atât pentru creditele garantate, cât și pentru cele negarantate. Consumul și inegalitatea veniturilor au crescut, grupurile cele mai vulnerabile din punct de vedere economic înregistrând cea mai mare scădere procentuală. Cea mai mare parte a scăderii cheltuielilor a avut loc înainte de anunțarea politicilor de distanțare socială și a măsurilor de izolare.

În cercetarea (Gordon-Wilson, 2021) [8] au fost analizate narațiunile consumatorilor britanici în timpul crizei COVID-19, unde se arată tendința ca indivizii să folosească consumul pentru a atenua emoțiile negative cauzate de criză, adaptându-și practicile de consum, adoptând noi strategii și obiceiuri și schimbând ceea ce consumă.

În (Asghar et al., 2020) [3] se analizează impactul șocurilor din partea cererii din cauza pandemiei de COVID-19 asupra economiei pakistaneze. Scăderea cererii interne și internaționale a dus la disponibilizări masive și temeri de sărăcie. Guvernul și Banca de Stat din Pakistan au anunțat diferite pachete de ajutor pentru controlul situației, dar din cauza infrastructurii sanitare precare și a lipsei de protecție socială, oamenii rămân vulnerabili la mizeria medicală și financiară.

Ziberi et al. (2021) [14] pentru a analiza importanța cheltuielilor de consum personal în Kosovo în timpul pandemiei COVID-19 au folosit date secundare din documentele Băncii Mondiale și date primare colectate prin intermediul unui chestionar online care a fost distribuit aleatoriu folosind rețelele sociale cu un eșantion de 233 de respondenți. Studiul arată că pandemia de COVID-19 a afectat cheltuielile de consum personal și a mutat consumul de la produse de lux la produse esențiale și că cetățenii vor realiza cheltuielile preplanificate imediat ce măsurile anti-COVID-19 vor fi retrase.

În (MacGee et al., 2020) [10] se dezvoltă o abordare de modelare pentru a cuantifica impactul perturbărilor economice induse de COVID-19 asupra datoriilor gospodăriilor canadiene și a economiilor neplanificate pe parcursul anului 2020. Impactul diferențial asupra veniturilor gospodăriilor ca urmare a șomajului și a orelor reduse joacă un rol important în generarea datoriilor și a economiilor gospodăriilor. Gospodăriile cu venituri mai mari au cheltuieli relativ mai mari pentru bunuri de folosință îndelungată și, prin

urmare, înregistrează scăderi mai mari ale cheltuielilor de consum. Gospodăriile cu venituri mici și medii înregistrează o creștere mai rapidă și mai mare a datoriilor decât chintila inferioară, din cauza pierderii locurilor de muncă sau înregistrării unei reduceri semnificative a veniturilor. Persoanele cu venituri mari și gospodăriile mai în vârstă se confruntă cu cheltuieli relativ mari pentru bunuri de lux și bunuri de folosință îndelungată, ele înregistrează o scădere mai mare a cheltuielilor de consum în timpul blocajelor. Datorită dimensiunii relativ mici a economiilor în exces de către gospodăriile individuale, se așteaptă ca proporția cheltuielilor să fie mare (peste 70%), dar acest efect este contracarat de necesitatea ca gospodăriile care au acumulat datorii să înceapă să plătească acea datorie. În timp ce datoria generală nu crește mult (în mare parte din reducerea consumului care duce la achitarea datoriilor), crește concentrarea datoriei, la fel ca și numărul de gospodării cu datorii mari.

În (Alfani et al., 2021) [2] folosind cinci runde de sondaje telefonice colectate de Institutul Național de Statistică din Tunisia în colaborare cu Banca Mondială se analizează deteriorarea bunăstării gospodăriilor din cauza COVID-19, concentrându-se pe schimbările de pe piața muncii. Rezultatele sondajului indică faptul că nivelul de trai s-a deteriorat în aproximativ una din două gospodării, în comparație cu perioada de dinaintea pandemiei, și pentru peste șase din zece dintre gospodăriile din 40% cele mai sărace. În plus, aproximativ una din cinci gospodării a raportat că s-a confruntat cu standarde de trai mai proaste în timpul pandemiei. Dintre posibilele canale de transmisie, piața muncii a jucat un rol important. Deși COVID-19 a avut efecte negative asupra bunăstării tuturor, gospodăriile sărace și vulnerabile sunt afectate în special din cauza accesului lor inegal la serviciile de bază, în special la îngrijirea sănătății în caz de infecție, precum și a mecanismelor de adaptare care trebuie puse în aplicare. În timp ce respondenții la sondaj au raportat că ocuparea forței de muncă a revenit la nivelurile de dinainte de criză, lucrătorii salariați și cei care desfășoară activități independente indică faptul că venitul lor din muncă este încă sub nivelurile observate înainte de pandemie.

În monografia (Colesnicova et al., 2021) [6] a fost efectuat un sondaj asupra populației din Republica Moldova privind evaluarea modificărilor cheltuielilor de consum ale populației în perioada pandemiei COVID-19. Rezultatele acestuia au arătat că consumatorii moldoveni în perioada pandemică în condițiile restricțiilor impuse și-au crescut cheltuielile pentru

produse și servicii de care pot beneficia într-un spațiu mai privat, la domiciliu, utilizând avantajele oferite de digitalizarea activităților economice și și-au redus cheltuielile pentru produsele și serviciile mai scumpe și care prezintă un risc de infecție mai înalt.

Gutium și Ciobanu (2021) [9] în baza unui sondaj de opinie realizat în Republica Moldova privind accesul și consumul produselor alimentare în perioada pandemiei COVID-19, prezența insecurității alimentare și evoluția cheltuielilor pentru produse alimentare au arătat că unul din trei respondenți moldoveni și-a crescut procurările de legume, fructe, alimente sănătoase și unul din doi și-a micșorat consumul de alimente nesănătoase, consumatorii modificându-și comportamentul alimentar, orientându-se spre mâncarea sănătoasă și și-au extins plățile fără cash și procurările on-line.

Riza și Wiriyana (2021) [12] arată că cheltuielile guvernamentale indoneziene au un impact negativ asupra cheltuielilor agregate ale gospodăriilor pe termen lung, în timp ce rata dobânzii are un impact pozitiv asupra cheltuielilor de consum ale gospodăriilor. Guvernul crește cheltuielile agregate pentru a acoperi scăderea cheltuielilor de consum agregate ale gospodăriilor din cauza scăderii venitului real al gospodăriilor. Politica monetară expansivă, scăderea ratelor dobânzilor, creșterea masei monetare, are un efect pozitiv în creșterea cheltuielilor de consum agregate ale gospodăriilor. Politica monetară expansivă este mai eficientă în a face față scăderii cererii agregate decât politica fiscală expansionistă în perioadele de criză economică din cauza pandemiei COVID-19. Inflația nu are un impact asupra stabilității cheltuielilor de consum agregate ale gospodăriilor pe termen scurt, dar are un impact pe termen lung. Inflația nu afectează cheltuielile agregate, deoarece în perioada de studiu rata inflației în Indonezia a fost stabilă, chiar tinde să scadă în ultimii doi ani.

Conform (Gribova, 2021) [15] comportamentul consumatorilor și modelele de cheltuieli sunt influențate de o mare varietate de factori, iar cele mai semnificative sunt nivelul veniturilor, canalele de acces la bunuri și servicii, digitalizarea și diseminarea pe scară largă a celor mai noi tehnologii în sfera consumului. Comportamentul consumatorilor chinezi s-a schimbat semnificativ în perioada măsurilor de carantină. Ei au răspuns inițial la pandemie cu limitarea costurilor. Achizițiile de produse alimentare au crescut substanțial, în timp ce achizițiile de lux și cele neesențiale au scăzut și este probabil să se redreseze într-un ritm mai lent. În același timp, întrucât RPC a fost una dintre primele țări care a ieșit din regimul de restricții dure,

comportamentul consumatorilor chinezi dă o idee despre schimbările fundamentale și despre noile tendințe în sfera consumatorului. Pe măsură ce veniturile cresc, consumatorii chinezi se concentrează din ce în ce mai mult pe calitatea bunurilor și serviciilor pe care le cumpără, ceea ce le poate oferi consumatorilor un nivel general de viață mai ridicat. În primul rând, aceasta se referă la aparatele electrocasnice inteligente și ecologice, precum și la îmbunătățirea accesului la infrastructura de rețea și comunicații. Pe măsură ce RPC se confruntă cu provocările urbanizării rapide și îmbătrânirii populației, ponderea cheltuielilor interne pentru servicii precum îngrijirea persoanelor vârstnice și îngrijirea sănătății a crescut constant în ultimii ani. Pandemia a accelerat foarte mult acest proces. Este puțin probabil ca izbucnirea noii infecții cu coronavirus să inverseze tendința ascendentă a consumului sau dorința cetățenilor chinezi de o viață mai bună. Cu toate acestea, distanțarea socială pe fondul pandemiei a dus la o transformare a modelelor de cheltuieli ale familiilor chineze. Au început să arate o cerere crescută pentru noi forme de consum prin internet în domenii precum medicină, educație, divertisment, sport și fitness, precum și pentru noi modele de consum (de exemplu, vânzări electronice prin transmisii live). Volumul și dinamica cheltuielilor de consum ale gospodăriilor chineze depind în mare măsură de ocuparea forței de muncă și de venituri, care sunt în general determinate de nivelul de dezvoltare economică a țării. Pe măsură ce economia RPC își revine, activitatea de consum a populației reînvie treptat, astfel încât potențialul de consum întârziat este probabil să fie eliberat treptat. Pandemia pare să fi determinat cumpărătorii chinezi să-și regândească prioritățile consumatorilor și să cheltuiască mai atent, concentrându-se pe achizițiile lor prioritare (alimente și sănătate).

Studiul (Pan și Yue, 2021) [11] analizează efectele multidimensionale ale COVID-19 asupra economiei, luând în considerare indivizii / gospodăriile, turismul, sectorul călătoriilor și transporturilor, mediul, globalizarea, comerțul, economia și răspunsul guvernului la pandemie și, de asemenea, condițiile economice și financiare ale respondenților. Colectând date primare din unsprezece țări (inclusiv trei țări din primele zece țări cele mai afectate de COVID-19), analiza a arătat că percepția respondenților cu privire la răspunsul și politicile guvernului este negativă și se crede că guvernele nu au nicio soluție fiabilă și posibilă la pandemie. De asemenea, pachetele de salvare sub formă de reducere a dobânzii nu sunt suficiente pentru a depăși prejudiciul cauzat de COVID-19. Efectul pozitiv al COVID-

19 este înregistrat doar într-un singur sector, adică mediul. Blocarea limitează consumul de energie, care a redus în mod inerent emisiile de gaze cu efect de seră și dioxid de carbon. Toate sectoarele la nivel micro și macro sunt afectate negativ de pandemia COVID-19, care este periculoasă atât la nivel de gospodărie, cât și la nivel macro. Politicile legate de afaceri și de călătorie/transporturi trebuie revizuite, precum măsurile de siguranță legate de îngrijirea sănătății și pandemie, pentru a preveni distrugerea ulterioară. Aceste sectoare trebuie, de asemenea, subvenționate, deoarece se confruntă cu pierderi grave în această perioadă de pandemie. Sectorul sănătății are nevoie de atenție urgentă. Prin urmare, ar trebui alocate fonduri pentru medicamente, iar tratamentul trebuie să fie accesibil tuturor.

Abiad et al. (2020) [1] argumentează că pandemia COVID-19 afectează RPC și alte economii asiatice în curs de dezvoltare prin numeroase canale, inclusiv scăderi puternice ale cererii interne, scăderea turismului și călătoriilor de afaceri, legăturile comerciale și de producție, întreruperile aprovizionării și efectele asupra sănătății. Gama de scenarii explorate sugerează un impact global de la 77 miliarde USD până la 347 miliarde USD sau de la 0,1% până la 0,4% din PIB-ul global, cu o estimare de caz moderată de 156 miliarde dolari sau 0,2% din PIB-ul global.

3. Analiza percepției populației asupra modificărilor cheltuielilor de consum privind medicina și ocrotirea sănătății în Municipiul Chișinău în perioada pandemică

Cheltuielile de consum privind medicina și ocrotirea sănătății vizate în chestionar au cuprins așa produse și servicii, precum: medicamentele fără prescripție medicală, vitaminele și suplimentele nutritive, medicamentele cu prescripție medicală, asigurarea medicală, prevenirea și diagnosticul, servicii medicale și alte cheltuieli.

Conform rezultatelor chestionarului din respondenții Municipiului Chișinău, așa cum se poate observa în **Figura 1**, circa 1/3 (36,9%) și-au majorat cheltuielile pentru medicamentele fără prescripție medicală.

O pondere ceva mai mare (41,5%) a respondenților citadini și-au crescut cheltuielile pentru vitamine și suplimente nutritive.

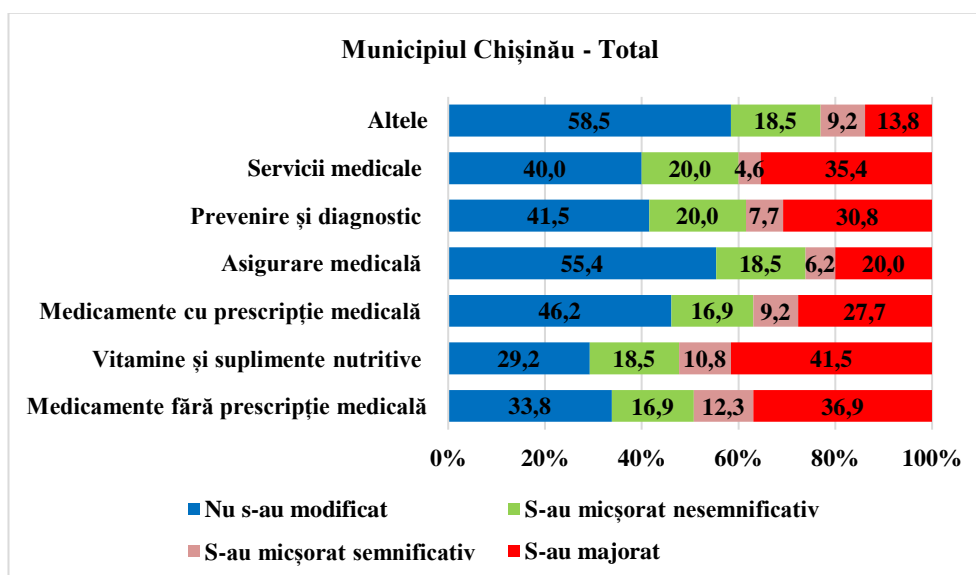

Figura 1. Ponderea răspunsurilor la întrebarea privind cum s-au modificat cheltuielile pentru medicină și ocrotirea sănătății în perioada pandemiei în Municipiul Chișinău, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rezultatelor chestionării

Pe de altă parte, de asemenea, circa o treime dintre respondenți au declarat că nu și-au modificat cheltuielile pentru medicamentele fără prescripție medicală (33,8%) și pentru vitamine și suplimente nutritive (29,2%).

Se observă că puțin peste un sfert din orășenii din Municipiul Chișinău (27,7%) au avut cheltuieli pentru medicamentele cu prescripție medicală majorate, pe când la cea mai mare parte a respondenților (46,2%) ele nu s-au modificat după aprecierea lor.

Aceste cifre sugerează că în contextul pandemiei COVID-19 populația a procedat astfel pentru a întări sistemul imunitar și a preveni sau combate infecțiile respiratorii.

Circa 1/3 dintre respondenți au apreciat majorări ale cheltuielilor pentru prevenire și diagnostic (30,8%) și pentru servicii medicale (35,4%), iar creșteri ale cheltuielilor pentru asigurare medicală – doar 20,0%. Cifrele ne confirmă și existența practicii răspândite a autotratamentului.

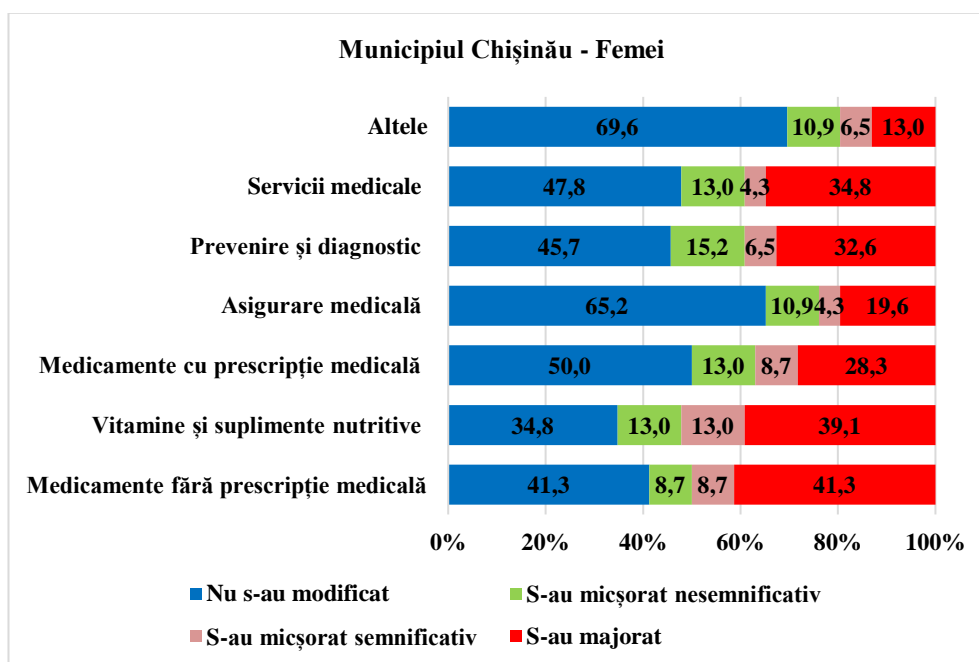

Figura 2. Ponderea răspunsurilor la întrebarea privind cum s-au modificat cheltuielile pentru medicină și ocrotirea sănătății în perioada pandemiei în Municipiul Chișinău – respondenți femei, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rezultatelor chestionării

Totodată, temerile populației cu privire la pandemie, precum și măsurile restrictive de combatere a infecției COVID-19 de către autorități au micșorat creșterile cheltuielilor populației privind serviciile medicale, prevenirea și diagnosticul și alte servicii din segmentul ”Medicină și ocrotirea sănătății” datorită unei mai reduse frecvențe a adresărilor.

Există unele diferențe semnificative între răspunsurile oferite de femei și cele oferite de bărbați (**Figurile 2 și 3**).

Femeile în mai mare măsură decât bărbații au spus că cheltuielile lor pentru medicină și ocrotirea sănătății nu s-au modificat (medicamente fără prescripție medicală – 41,3% vs 15,8%; vitamine și suplimente nutritive – 34,8% vs 15,8%; medicamente cu prescripție medicală – 50,0% vs 36,8%; asigurare medicală – 65,2% vs 31,6%; prevenire și diagnostic – 45,7% vs 31,6%; servicii medicale – 47,8% vs 21,1%; alte cheltuieli medicale – 69,6% vs 31,6%).

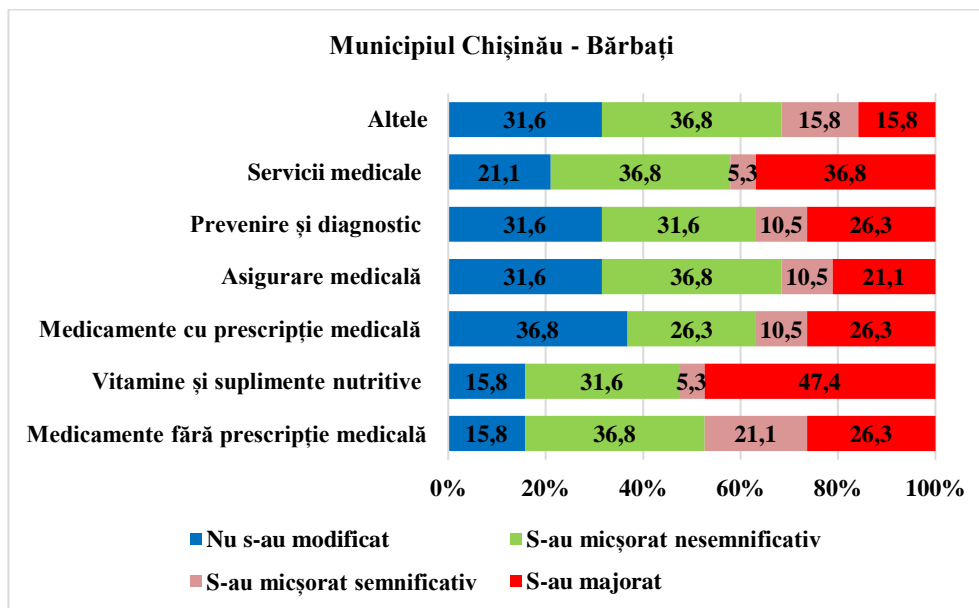

Figura 3. Ponderea răspunsurilor la întrebarea privind cum s-au modificat cheltuielile pentru medicină și ocrotirea sănătății în perioada pandemiei în Municipiul Chişinău – respondenți bărbați, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rezultatelor chestionării

Cheltuielile pentru medicamente fără prescripție medicală s-au redus semnificativ pentru bărbați într-o proporție mai mare a lor decât pentru femei (21,1% vs 8,7%), pentru asigurare medicală (10,5% vs 4,3%), pentru prevenire și diagnostic (10,5% vs 6,5%) și pentru alte cheltuieli medicale (15,8% vs 6,5%), situația este opusă în cazul cheltuielilor pentru vitamine și suplimente nutritive (13,0% la femei vs 5,3% la bărbați), iar în cazul cheltuielilor pentru medicamente cu prescripție medicală diferențele nefiind semnificative.

S-au redus nesemnificativ cheltuielile medicale într-o proporție mai mare la bărbați decât la femei indiferent de produs sau serviciu medical. Aceste diferențe de gen pot fi explicate reieșind dintr-o predispoziție mai mare a femeilor decât a bărbaților de a căuta asistență medicală.

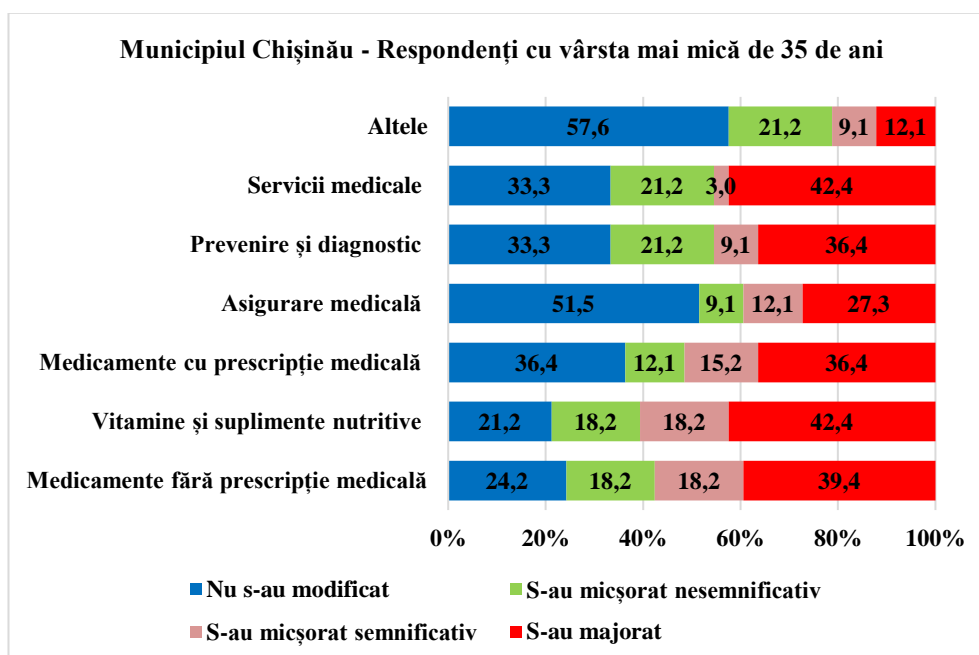

Figura 4. Ponderea răspunsurilor la întrebarea privind cum s-au modificat cheltuielile pentru medicină și ocrotirea sănătății în perioada pandemiei în Municipiul Chișinău – respondenți persoane de până la 35 de ani, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rezultatelor chestionării

Deosebiri importante există și între răspunsurile la întrebarea privind cum s-au modificat cheltuielile pentru medicină și ocrotirea sănătății în perioada pandemiei ale persoanelor din diferite grupe de vârstă (**Figurile 4-6**).

Persoanele cu vârsta de peste 50 de ani într-o proporție mai mică decât cele de 35-50 de ani sau decât cele cu vârsta de mai puțin de 35 de ani au spus că au avut cheltuieli majorate pentru medicamente fără prescripție medicală (26,7% vs 41,2% vs 39,4%), pentru medicamente cu prescripție medicală (13,3% vs 23,5% vs 36,4%), pentru servicii medicale (26,7% vs 29,4% vs 42,4%), alte cheltuieli medicale (26,7% vs 5,9% vs 12,1%).

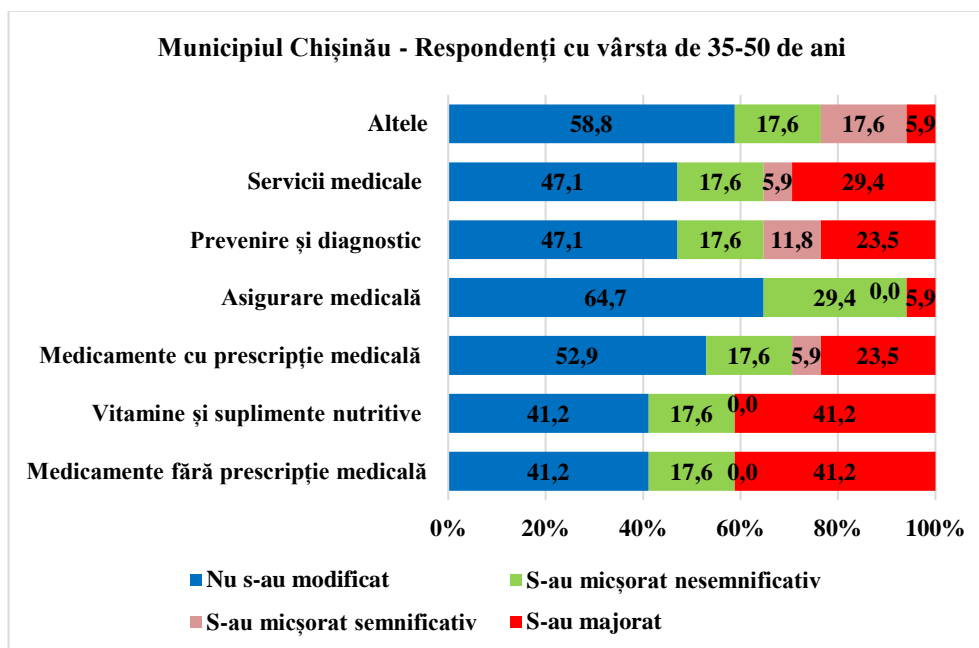

Figura 5. Ponderea răspunsurilor la întrebarea privind cum s-au modificat cheltuielile pentru medicină și ocrotirea sănătății în perioada pandemiei în Municipiul Chișinău – respondenți persoane de 35-50 de ani, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rezultatelor chestionării

Trebuie menționat că cheltuieli majorate pentru vitamine și suplimente nutritive au declarat cam în aceeași proporție respondenții de toate grupele de vârstă. Au menționat că au cheltuit mai mult respondenții de vârstă sub 35 de ani decât cei de vârstă de 35-50 ani sau decât cei de peste 50 de ani atât pentru asigurare medicală (27,3% vs 5,9% vs 20,0%), cât și pentru prevenire și diagnostic (36,4% vs 23,5% vs 26,7%).

În general, ponderi mai mari ale respondenților cu vârsta de peste 50 de ani și ale celor de 35-50 ani decât ale celor cu vârsta de mai puțin de 35 de ani au menționat că cheltuielile lor medicale nu s-au modificat. Cheltuielile medicale s-au micșorat fie semnificativ, fie nesemnificativ pentru o mai mare proporție de persoane de mai puțin de 35 de ani și de 35-50 ani decât în cazul celor de mai mult de 50 de ani.

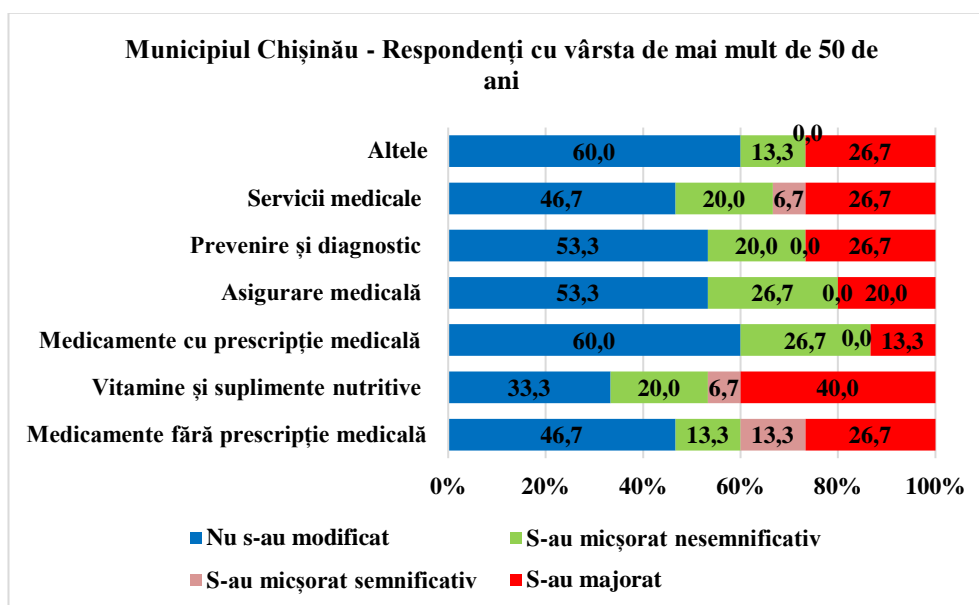

Figura 6. Ponderea răspunsurilor la întrebarea privind cum s-au modificat cheltuielile pentru medicină și ocrotirea sănătății în perioada pandemiei în Municipiul Chişinău – respondenți persoane de după 50 de ani, %

Sursa: Calculele autorilor în baza rezultatelor chestionării

Concluzii

Pandemia COVID-19 a determinat aplicarea unor restricții de variate feluri, cum ar fi interzicerea/reducerea activităților economice, ca urmare companiile au redus costurile cu personalul prin concedieri, regim de staționare a muncii, șomaj tehnic, reducerea programului de lucru, concediile fără plată. Deși s-a înregistrat o scădere a cheltuielilor de consum, în urma diminuării venitului disponibil al populației cauzat de reducerea costurilor cu personalul, totuși unele cheltuieli precum cele pentru medicină și ocrotirea sănătății s-au majorat.

În Municipiul Chişinău din Republica Moldova o parte semnificativă a populației și-a majorat cheltuielile pentru medicamentele fără prescripție medicală, pentru vitamine și suplimente nutritive, pentru medicamentele cu prescripție medicală, pentru prevenire și diagnostic, pentru servicii medicale. Astfel, în contextul pandemiei COVID-19 populația a procedat astfel pentru a întări sistemul imunitar și a preveni sau combate infecțiile respiratorii.

Cifrele confirmă existența practicii răspândite a autotratementului. Femeile în mai mare măsură decât bărbații au spus că cheltuielile lor pentru medicină și ocrotirea sănătății nu s-au modificat. Cheltuielile pentru medicamente fără prescripție medicală s-au redus semnificativ pentru bărbați într-o proporție mai mare a lor decât pentru femei, precum și pentru asigurare medicală, pentru prevenire și diagnostic și pentru alte cheltuieli medicale, situația fiind opusă în cazul cheltuielilor pentru vitamine și suplimente nutritive.

Persoanele cu vârsta de peste 50 de ani într-o proporție mai mică decât cele de 35-50 de ani sau decât cele cu vârsta de mai puțin de 35 de ani au spus că au avut cheltuieli majorate pentru medicamente fără prescripție medicală, medicamente cu prescripție medicală, servicii medicale, alte cheltuieli medicale. Cheltuieli majorate pentru vitamine și suplimente nutritive au declarat cam în aceeași proporție respondenții de toate grupele de vârstă. Au menționat că au cheltuit mai mult respondenții de vârsta sub 35 de ani decât cei de vârsta de 35-50 ani sau decât cei de peste 50 de ani atât pentru asigurare medicală, cât și pentru prevenire și diagnostic. Cheltuielile medicale s-au micșorat fie semnificativ, fie nesemnificativ pentru o mai mare proporție de persoane de mai puțin de 35 de ani și de 35-50 ani decât în cazul celor de mai mult de 50 de ani.

Referințe bibliografice

- [1]. Abiad, A., Arao, R. M. și Dagli, S. (2020). *The economic impact of the COVID-19 outbreak on developing Asia*.
- [2]. Alfani, F., Dhrif, D., Molini, V., Pavelesku, D. și Ranzani, M. (2021). *Living Standards of Tunisian Households in the Midst of the COVID-19 Pandemic*. Policy Research Working Paper, 9581.
- [3]. Asghar, N., Batool, M., Farooq, F. și ur Rehman, H. (2020). *COVID-19 pandemic and Pakistan economy: A preliminary survey*. Review of Economics and Development Studies, 6(2), 447-459.
- [4]. Bounie, D., Camara, Y. și Galbraith, J. (2020). *The COVID-19 containment seen through French consumer transaction data: Expenditures, mobility and online substitution* (No. hal-02640751).
- [5]. Coibion, O., Gorodnichenko, Y. și Weber, M. (2020). *The cost of the covid-19 crisis: Lockdowns, macroeconomic expectations, and consumer spending* (No. w27141). National Bureau of Economic Research.

- [6]. Colesnicova, T., Gutium, T., Ciobanu, M., Gutium, M. (2021). *Nivelul de trai al populației Republicii Moldova*. Monografie: Institutul Național de Cercetări Economice, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Chișinău: INCE, - 264 p., ISBN 978-9975-3463-8-2
- [7]. Dong, D., Gozgor, G., Lu, Z. și Yan, C. (2020). *Personal consumption in the United States during the COVID-19 crisis*. Applied Economics, 1-6.
- [8]. Gordon-Wilson, S. (2021). *Consumption Practices during the COVID-19 Crisis*. International Journal of Consumer Studies.
- [9]. Gutium, T., Ciobanu, M. (2021). *Noua paradigmă a comportamentului consumatorilor în perioada pandemiei COVID-19=The new paradigm of consumer behavior during the COVID-19 pandemic period*. In: Economica. Categoria „B”, nr. 2 (116), pp. 36-46, 0,67 coli de autor, ISSN 1810-9136
- [10]. MacGee, J. J., Pugh, T. M. și See, K. (2020). *The Heterogeneous Effects of COVID-19 on Canadian Household Consumption, Debt and Savings* (No. 2020-51). Bank of Canada.
- [11]. Pan, K. și Yue, X. G. (2021). *Multidimensional effect of covid-19 on the economy: evidence from survey data*. Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 1-28.
- [12]. Riza, F. și Wiriyanata, W. (2021). *Analysis of the Viability of Fiscal and Monetary Policies on the Recovery of Household Consumption Expenditures Because of the Covid-19 Pandemic*. Jambura Equilibrium Journal, 3(1).
- [13]. Surico, P., Känzig, D. și Hoke, S. H. (2020). *Consumption in the time of COVID-19: Evidence from UK transaction data*.
- [14]. Ziberi, B., Rexha, D. și Gashi, R. (2021). *The Impact of COVID-19 on the Consumers' Behaviour: the Case of Republic of Kosovo Economy*. Available at SSRN 3816935.
- [15]. Грибова, Н. В. (2021). *Потребление китайских домохозяйств: основные тенденции и фактор пандемии*. Проблемы национальной стратегии, (1), 33-59.